

Opleidingsplan

2022

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Organisatie en aanbieden VVE

2. Voor- en vroegschoolse Educatie (VVE)

2.1 Piramide methode

2.2 Werken met een doelgerichte planning

2.3 Werken aan taalontwikkelingen en een programmatische aanpak

2.4 Passend bij het ontwikkelingsniveau

2.5 Inrichting van de ruimte

2.6 Samenwerken met ouders/verzorgers

3. Certificering VVE en aanvullende trainingen/workshops tot op heden

3.1 Overzicht scholing VVE (2021/2022)

3.2 VVE certificering

Inleiding

De ontwikkelingen in het peuterspeelzaalwerk gaan snel. De laatste jaren is er heel veel veranderd in het peuterspeelzaalwerk. Men beseft steeds meer dat juist de ervaringen in de eerste levensjaren belangrijk zijn voor de verdere ontwikkeling van het kind. Vooral vanuit dit oogpunt worden peuterspeelzalen opgeroepen zich te professionaliseren. Dit komt het werk zeker ten goede. In dit opleidingsplan formuleren wij hoe we als peuterspeelzaal de Ark de opgedane kennis en vaardigheden in onder andere VVE vormgeven en onderhouden. Het is van belang dat de kennis en vaardigheden actueel blijven en dat medewerkers met regelmaat bijgeschoold worden. De medewerkers van peuterspeelzaal de Ark mogen zich blijven ontwikkelen en groeien. Het VVE opleidingsplan is onderdeel van het totale pedagogisch beleidsplan van peuterspeelzaal de Ark. Dit opleidingsplan wordt jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd door het bestuur en de pedagogisch medewerkers van peuterspeelzaal de Ark.

1. Organisatie en opleiden

Organisatie van de peuterspeelzaal Stichting Protestants Christelijke Peuterspeelzaal De Ark bestaat uit een bestuur van vijf personen. Momenteel werken er zeven leidsters op de peuterspeelzaal. Naast deze professionele krachten zijn wij een SBB erkend leerbedrijf waardoor wij regelmatig stagiaires hebben. Er zijn een aantal opleidingen/cursussen die, op basis van de kwaliteitseisen met enige regelmaat terugkomen, te weten de EHBO- en BHV-cursus. Deze opleiding wordt volledig vergoed voor de leidsters.

Er is budget om daarnaast nog opleidingen/cursussen/workshops te volgen. E.e.a. gebeurt in nauw overleg met en na toestemming van het bestuur. Leidende factor is de relevantie/noodzaak van een opleiding in relatie tot de grootte van de peuterspeelzaal en het ambitieniveau. De stagecoördinator, die tevens stagebegeleider is, volgt, waar nodig, een (herhalings)cursus met het oog op het begeleiden en beoordelen van stagiaires. We hebben een Calibris-erkenning en doen wat nodig is om die erkenning steeds verlengd te krijgen. Ook werken wij graag met vrijwilligers. Er is een vaste vrijwilliger die de leidsters vooral ondersteund bij de praktische handelingen (eten, drinken, jassen aan en uit, helpen bij het spelen en bij het werkje). De Ark is gevestigd aan de Bosrand, van origine opgezet als specifiek kindcentrum. In het pand is tevens een kinderdagopvang gevestigd. Naast 'reguliere' kinderen staat de peuterspeelzaal ook open voor kinderen met een VVE-indicatie. De leidsters hebben hiervoor een VVE-opleiding gevolgd of volgen deze, er wordt gewerkt met de Piramide-methode. Deze zal verderop in dit opleidingsplan verder worden toegelicht. De VVE-geïndiceerde kinderen komen op woensdagmiddag in een specifieke VVE-groep met maximaal acht kinderen en twee leidsters. Daarnaast komen zij op drie dagdelen naar een reguliere groep. Ook op de reguliere groepen wordt er met de Piramide-methode gewerkt en krijgen de kinderen met een VVE-indicatie meer aandacht in de zogeheten 'kleine kring'.

2. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

VVE staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie en is een ontwikkeling- en stimuleringsprogramma. VVE is een programma dat erop gericht is om onderwijs- of ontwikkelingsachterstand bij jonge kinderen van circa 2 tot 6 jaar te verminderen. Hierdoor kunnen deze kinderen een betere start maken aan het begin van de basisschool. Dat kan een positief effect hebben op hun verdere schoolloopbaan. VVE valt in twee delen uiteen:

- Voorschoolse educatie. Dit gebeurt op de peuterspeelzaal en/of het kinderdagverblijf en richt zich op peuters van 2 à 2,5 en 3 jaar. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten.
- Vroegschoolse educatie. Dit gebeurt op de basisschool en is gericht op kleuters. Een VVE-programma richt zich op meerdere ontwikkelingsgebieden. Het omvat de:
 - Taalontwikkeling. Hierbij gaat het om woordenschat en het stimuleren van de beginnende geletterdheid.
 - Beginnende rekenvaardigheid. Hierbij gaat het om het leren tellen, het meten en de oriëntatie in ruimte en tijd.
 - Motorische ontwikkeling. Hierbij gaat het om het ontwikkelen van de grove en de fijne motoriek.
 - Sociaal-emotionele ontwikkeling. Hierbij gaat het om het stimuleren van zelfstandigheid, zelfvertrouwen en het samen spelen en werken.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie en bepalen zelf welke kinderen in aanmerking komen, meestal met behulp van gewichtenregeling. Het consultatiebureau kan met ingang van 1 januari 2012 een VVE-indicatie afgeven. Aan de hand hiervan nemen ouders/verzorgers contact op met de peuterspeelzaal. Kinderen met een VVE-indicatie zijn verplicht om vier dagdelen van 4 uur naar de peuterspeelzaal te gaan in plaats van 2 dagdelen. De ouder/ verzorger betaalt de helft van de reguliere ouderbijdrage, de overige kosten van de VVE-plaatsing worden door de gemeente gesubsidieerd. Een kind met een VVE-indicatie heeft recht op een snelle plaatsing en heeft, bij een langere wachtlijst ook voorrang m.b.t. de plaatsing. Richtlijn binnen de Ark is om een kind met een VVE-indicatie binnen twee maanden te plaatsen. De voorrangsregel voor de plaatsing van kinderen met een VVE indicatie kan betekenen dat andere kinderen langer op de wachtlijst blijven staan.

2.1 Piramide methode

Peuterspeelzaal de Ark werkt met het VVE-programma Piramide. Met een combinatie van spelen, ontdekken en leren worden kinderen aan de hand van dit VVE-programma gestimuleerd in hun ontwikkeling.

Met Piramide werken de leidsters volgens vier vaste stappen:

- *Oriënteren*
Deze stap gaat over het kinderen laten richten op het thema en om ze in de sfeer te brengen. De activiteiten die uitgevoerd worden moeten zoveel mogelijk aansluiten bij ervaringen van de kinderen. Dit geeft de kinderen veiligheid en vertrouwen. Dit gebeurt altijd op een spelende manier.
- *Demonstreren*
Dit is de eerste leerstap. Het doel van het demonstreren is om heldere voorbeelden

te geven van het onderwerp, zodat je een stabiele basiskennis kan ontwikkelen. Bij het demonstreren speelt waarneming een belangrijke rol. Kinderen moet kunnen proeven, ruiken, voelen en vooral dingen zien, en zo stimuleer je dit.

– *Verbreden*

Dit is bedoeld als begripsuitbreiding. Hierbij zoek je naar relevante kenmerken bij meerdere voorbeelden. Ze moeten helder zijn, maar mogen ook wel wat moeilijker. Hierbij komen ook de basisbegrippen weer aan bod en worden extra begrippen aangeboden. Bij verbreden wordt meer afstand genomen van het hier en nu.

– *Verdiepen*

Verdiepen heeft als doel om het geleerde bij demonstreren en verbreden verder op eigen wijze toe te passen in nieuwe situaties. Zo leren de kinderen zelf dingen op lossen en een stapje hoger abstract te leren denken.

Binnen Piramide is er speciale aandacht voor de volgende acht ontwikkelingsgebieden:

Persoonlijkheidsontwikkeling

Zelfredzaamheid, zelfvertrouwen, zelfstandigheid, zelfcontrole en doorzettingsvermogen.

Piramide legt de basis. Zo groeien kinderen op tot zelfstandige individuen. -

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Leren omgaan met zowel de eigen gevoelens als die van anderen. Piramide stimuleert een sociale en emotioneel ontwikkelde persoonlijkheid.

Motorische ontwikkeling

Grote en kleine motorische vaardigheden. Piramide laat kinderen springen, mikken en dansen, maar ook omgaan met stiften, potloden, schaar en bereidt kinderen tevens voor op het schrijven van letters en cijfers.

Kunstzinnige ontwikkeling

Muzikale en beeldende ontwikkeling. Piramide stimuleert de creativiteit door samen muziek te maken en te beleven en door te dansen. De kinderen werken aan hun beeldende ontwikkeling door op een creatieve manier thema's als kleur, vorm, licht en ruimte bezig te zijn. Technisch leren ze diverse materialen hanteren, zoals klei, verf, papier of textiel, tot en met kleur, vorm, licht en ruimte.

Ontwikkeling van de waarneming

Voelen, proeven, ruiken, zien en horen. Piramide stimuleert kinderen al hun zintuigen te gebruiken. Een belangrijke voorwaarde om de wereld te ontdekken.

Denkontwikkeling en ontwikkeling van het rekenen

Ordenen van kleuren en vormen, classificeren, seriëren, maar ook omgaan met getallen, tellen en vergelijken. Piramide bereidt de kinderen voor op het leren rekenen. -

Taalontwikkeling en ontwikkeling van lezen en schrijven

Communiceren met kinderen én volwassenen, de woordenschat uitbreiden, interactief voorlezen. Piramide nodigt kinderen uit om te praten en bereidt ze voor op het leren lezen en schrijven. De taallijn VVE is in de Piramide-methode verwerkt.

Oriëntatie op ruimte, tijd en wereldverkenning

Benoemen van lichaamsdelen, de kamers in een huis, de buurt of op reis gaan. Met de thema's van Piramide exploreren kinderen de wereld om hen heen. Ook krijgen ze besef van volgorden waarin gebeurtenissen plaatsvinden. Deze ontwikkelingsgebieden komen altijd in samenhang aan bod. Zo leren kinderen prettig met elkaar omgaan, te groeien naar zelfstandigheid en vooral ook veel plezier te hebben in het spel.

Naast cognitieve vaardigheden leren ze bijvoorbeeld ook sociale en motorische vaardigheden. Piramide biedt het kind een veilige speel- en leeromgeving en structuur. Het kind voelt zich snel op zijn of haar gemak door de terugkerende gebruiken in de groep. Spel

staat centraal in Piramide, want jonge kinderen leren heel veel door spel. Daarnaast speelt muziek ook een belangrijke rol. Naast spelen willen kinderen ook de wereld ontdekken en nieuwe dingen leren. Kinderen die extra steun nodig hebben krijgen individuele hulp; tutoring heet dat bij Piramide. Ieder kind krijgt volop de tijd om zich al spelend te ontwikkelen, ze worden uitgedaagd om zelf ontdekkingen te doen en oplossingen te bedenken, kortom te leren. Dit doen we aan de hand van verschillende activiteiten binnen een thema. Piramide werkt aan de hand van 12 vaste thema's. De thema's gaan over vertrouwde dingen zoals mensen, lente en verkeer. In alle thema's is aandacht voor de brede ontwikkeling, de motorische, creatieve en cognitieve ontwikkeling. Daarnaast gebruiken we ook aanvullend materiaal zoals dagritme kaarten, praatplaten en ontwikkelingsmateriaal. Samen een blokkentoren bouwen is een voorbeeld van de activiteiten. We benoemen alle verschillende kleuren van de blokken, bekijken hoe hoog de toren al wordt en helpen elkaar om de blokken nog hoger te stapelen. Zo leert het kind samenwerken, maar bijvoorbeeld ook de kleuren en de begrippen "hoog en laag". De leidsters van de Ark observeren het kind goed. Bijvoorbeeld als het kind tekent, kletst speelt of eet. Simpel gezegd betekent het dat de leidsters de kinderen beter leren kennen door goed naar ze te kijken en te luisteren. In hun spel laten kinderen vaak zien wat ze leuk en interessant vinden. Of spannend en moeilijk. De leidsters bouwen voort op waar ze al goed in zijn en geven een steuntje in de rug bij wat nog moeilijk is. Daarom kijken de begeleidsters steeds hoe ze het beste kunnen aansluiten bij het kind en welke activiteiten het kind nodig heeft om een stapje verder te komen. De kennis en de informatie die dat oplevert, wordt gedeeld met ouders.

Verschillende onderzoeken tonen aan dat Piramide effectief is: kinderen die instromen met een ontwikkelingsachterstand kunnen hun achterstand inlopen, dit gaat niet ten koste van kinderen die geen achterstand hebben.

2.2 Werken met een doelgerichte planning

De Ark hanteert een jaarrooster waarop aangegeven is welke VVE thema's gedurende het jaar aan bod komen. Per thema wordt het VVE-activiteiten aanbod in een weekplanning aangegeven. De planning dient als leidraad voor het activiteiten aanbod, maar kan ook waar nodig gedurende de weken bijgesteld worden, wanneer blijkt dat een activiteit meer of minder aandacht nodig heeft. De plannings worden ook in de teamvergaderingen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld voor de toekomst.

2.3 Aandacht voor taalontwikkeling en een programmatische aanpak

Peuterspeelzaal de ark besteed specifieke aandacht aan mondelinge taalvaardigheid (praten en luisteren), ontluikende geletterdheid, spelen met taal en woordenschat. Het activiteiten aanbod is gevarieerd en sluit aan bij de belevingswereld van het kind. De taalontwikkeling en taalstimulering nemen een belangrijke plaats in binnen de Ark en staat bij ieder thema centraal. In het kader van de ontluikende geletterdheid werken we bij elk thema aan boekoriëntatie en verhaalbegrip. Voorlezen behoort tot het dagelijkse ritueel, in de grotere groep, in kleinere groepen of tijdens een individueel moment. De kinderen kunnen genieten van het voorlezen, maar leren het voorgelezen verhaal ook begrijpen en kunnen vertellen waar het verhaal over gaat. De leidsters bekijken ook met de kinderen hoe een boek er uit ziet. Zo krijgen ze inzicht hoe een boek in elkaar zit; een kaft, letters tekeningen, verhaal, van voor naar achteren lezen. Tijdens het vrij spelen stimuleren de leidsters de taalontwikkeling door samen met de kinderen te spelen en tijdens dit spelen het handelen te benoemen, waardoor kinderen nieuwe woorden leren en inzicht krijgen in de zinsbouw. Daarnaast wordt er veel voorgelezen en gezongen, is er aandacht voor liedjes. Ook kring gesprekjes zijn een vast onderdeel van het dagelijks programma. De kinderen worden

gestimuleerd om in de kring iets te vertellen. Kinderen zijn trots wanneer ze in de kring iets mogen vertellen, bijvoorbeeld over gebeurtenissen van het weekend. Het geeft ze een gevoel serieus genoemd te worden: ik hoor erbij. De speelhoeken zijn stimulerend en uitdagend ingericht. De voorwerpen in de speelhoeken en de overige ruimte worden benoemd en soms ook gelabeld. Binnen de Ark is er een speciale leeshoek ingericht, waar een bank staat en een boekenkast. Voor ouders, kinderen en personeel hangen de woordkaarten die passen bij het thema zichtbaar in de ruimte. Deze woorden worden gedurende dag steeds herhaald. Ook is er een speciale thematafel ingericht, waar vertelplaten en woordkaarten liggen en voorwerpen staan die met het thema te maken hebben. Taal vormt ook de rode draad bij alle overigen momenten zoals samen eten, buitenspelen, knutselen ed. Plezier hebben in muziek, is een belangrijk doel van het ontwikkelingsgebied muziek. Tijdens de muziekactiviteiten werken de leidster aan het leren van de melodie of het verkennen van een ritme. Dit wordt gedaan door liedjes te leren meezingen en/of muziek maken op (muziek)instrumenten.

2.4 Passend bij ontwikkelingsniveau

Het activiteiten aanbod wordt per thema eenvoudig opgestart, waarna gedurende het thema een opbouw volgt in moeilijkheidsgraad. Het aanbod verschilt per leeftijdscategorie en wordt gedifferentieerd naar ontwikkelingsniveau. De leidsters benaderen de kinderen op een bij het ontwikkelingsniveau van het kind passende wijze. Kinderen die achterblijven in hun ontwikkeling worden in kleine groepjes of individueel gestimuleerd in de ontwikkeling. Binnen De Ark hebben we twee verschillende kringmomenten. In de grote kring zitten we met alle kinderen bij elkaar en vertelt een leidster het Bijbelverhaal en introduceert het thema en de bijbehorende activiteit. In de kleine kring is er speciale aandacht voor een kleiner groepje kinderen. Een kind met VVE-indicatie doet hier altijd aan mee, de andere kinderen rouleren.

2.5 Inrichting van de ruimte

Jonge kinderen willen de wereld om zich heen ontdekken. Vanuit het VVE- programma biedt de Ark kinderen een veilige, gestructureerde en betekenisvolle omgeving aan. Op deze wijze bieden we de kinderen meer kansen om nieuwe dingen te leren en vaardigheden op te doen. We hebben op de Ark speelhoeken ingericht waarin specifiek herkenbare activiteiten plaatsvinden, zoals een leeshoek, een autohoek, een ontdekhoek, een (flexibele) bouwhoek en een huishoek. Verder hebben we een zand-en watertafel, een thema tafel, crea-tafel en een speelkasteel met glijbaan. In de buitenruimte is er voldoende ruimte om te klimmen en klauteren en te bewegen op fietsjes, steps, tractors, quat ed. Ook zijn er zonnrijke en schaduwrijke plekken. Kortom; genoeg plekken waarin de kinderen kunnen spelen, ontdekken, experimenteren en kunnen ontwikkelen. Alleen of samen met leeftijdsgenootjes.

2.6 Samenwerking met ouders/ verzorgers

Binnen de VVE spelen de ouders een belangrijke rol. Zij worden betrokken bij de onderwerpen en ontwikkelingen van hun kind op de peuterspeelzaal. Daarnaast wordt er van hen verwacht dat ook thuis aandacht wordt besteed aan de (methodische) ontwikkeling van het kind. De leidsters begeleiden ouders daarin waar nodig en verstrekken de nodige informatie. Tijdens oudergesprekken geven de leidster de ouders handvatten om te werken aan de ontwikkelingsdoelen van hun kind. Bij de start van ieder thema krijgen ouders een nieuwsbrief met daarin de uitleg van het thema en de activiteiten die daarbij horen.

3. Certificering VVE en aanvullende trainingen/workshops tot op heden

Dit opleidingsplan is uitgegaan van de basisvoorwaarden voor kwaliteit van beroepskrachten voor voorschoolse educatie. Binnen peuterspeelzaal de Ark worden specifieke en gerichte scholingen, trainingen, cursussen die aansluiten bij de voorschoolse educatie. Deze worden met regelmaat herhaalt, zodat de VVE materie actueel blijft en gerichte aandacht gegeven kan worden aan kinderen met VVE. Sinds 2012 is peuterspeelzaal de Ark een VVE-peuterspeelzaal. De VVE peuterspeelzaal lijkt in veel opzichten op een gewone peuterspeelzaal. Het is een veilige en vertrouwde omgeving waarin het kind zich spelenderwijs kan ontwikkelen. Daarnaast heeft de VVE peuterspeelzaal iets extra's te bieden voor de ontwikkeling van kinderen. Om goed te kunnen werken met de VVE programma's hebben de leidsters van de Ark in 2012 een speciale scholing in het VVE-programma Piramide gevolgd. Gezien de komst van nieuwe leidsters, volgen alle leidsters sinds september 2020 deze scholing (opnieuw). In verband met de coronapandemie konden de leidsters de cursus niet fysiek volgen en is deze steeds uitgesteld. Zij hopen op 31 maart 2022 hun diploma in ontvangst te nemen.

3.1 Overzicht scholing VVE (2021/2022)

Naam	Dagdelen groep	Status VVE	Verwachte certificering VVE
Ada van Dijk	dinsdag, woensdag	Gecertificeerd	Maart 2022 (herhaling)
Margriet de Snoo	maandagmorgen, dinsdagmiddag, woensdagmorgen	Gecertificeerd	Maart 2022 (herhaling)
Heleen Wiegman	donderdag	Niet gecertificeerd	Maart 2022
Linda de Graaf	maandag, vrijdagmorgen	Niet gecertificeerd	Maart 2022
Anneke Leijssenaar	dinsdagmorgen, woensdag, donderdagmorgen,	Niet gecertificeerd	Maart 2022
Heidi Veenema	maandagmiddag, vrijdagmorgen	Niet gecertificeerd	Maart 2022
Bettina Kisjes	donderdag	Niet gecertificeerd	Maart 2022

3.2 VVE certificering

Op basis van een kwaliteitsscan, groepsobservatie, inventarisatie kennis en vaardigheden is het trainingsaanbod voor het cursusjaar 2021/2022 bepaald. Peuterspeelzaal de Ark zet de volgende activiteiten/trainingen/workshops in (*overgenomen uit de offerte van aanbieder VVE opleiding*):

a) Basis: VVE certificering

Anneke, Heleen, Linda, Heidi & Bettina zijn nog niet gecertificeerd in VVE of het VVE programma waarmee wij werken. In het cursusjaar 2021/2022 volgen zij de training basistraining Voor- en Vroegschoolse Educatie . Deze training omvat De basistraining Voor- en Vroegschoolse Educatie richt zich op pedagogisch medewerkers op minimaal MBO-niveau 3. Het volgen en met succes afronden van de training biedt pedagogisch medewerkers een sterke basis voor het handelen in de praktijk van de peuteropvang, waardoor zij effectief bijdragen aan de ontwikkeling van jonge kinderen.

In de trainingen komen de volgende zaken aan de orde:

- Holistische visie op het kind en op de leer- en ontwikkelprocessen van jonge kinderen.
- Spel, dagelijkse activiteiten en routines.
- De Talentendriehoek
- De drie V's: verkennen, verbinden en verrijken
- Kansen grijpen, kansen creëren
- Opbrengstgericht werken
- Interactievaardigheden
- Groepsmanagement
- Het herkennen van vaardigheden bij anderen en jezelf.
- Analyseren en reflecteren op eigen leer- en ontwikkelproces.

De training wordt vanaf september 2020 gevolgd en wordt aangeboden door een erkende aanbieder VVE.

b) Onderhouden/herscholen/bijscholen

- Gedurende het cursusjaar staat VVE als vast onderdeel op de leidersvergadering agenda.
- In het cursusjaar 2021/2022 worden de pedagogisch medewerkers middels 'coaching on the job' ondersteund door de pedagogische kwaliteitscoach. Zij richt zich o.a. op de kwaliteit van uitvoering van VVE op de werkvloer.